

Hold

augusztus

Név	R _r	L	HK	F	Műszer
Fűrész Gábor (Székesfehérvár)+	4	4	-	-	7 T
Görgei Zoltán (Tamási)	1	1	-	-	7 L
Gyenizse Péter (Komló)	1	1	-	-	5 L
Kecskeméti Péter (Kecskemét)+	-	-	-	6	15 MC
Kiss László (Horgos, YU)	-	-	5	-	10 T
Kocsis Antal (Balatonkenese)	1	2	1	-	8 L
Nagy Zoltán Antal (Budapest)	8	6	-	-	5 L
Presits Péter (Budapest)	1	1	-	-	6 L
Voith Petra (Budapest)	4	-	-	-	11 T

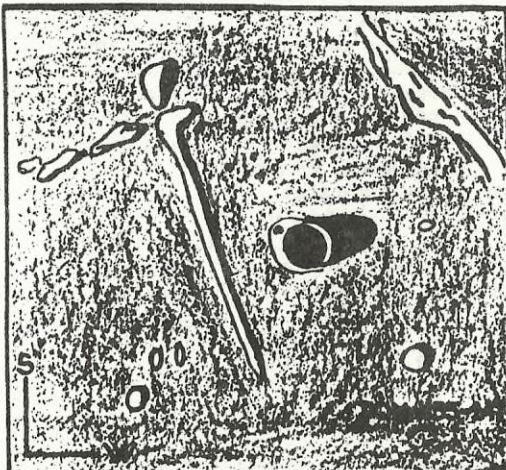
Összesen: augusztus során 9 észlelő 48 megfigyelést végzett.

Rövidítések: R= részletrajz, L= szöveges leírás, HK= holdkráter keresztmetszet, HF= holdfázis, F= fotografikus észlelés, T= tükrös távcső, L= lencsés távcső, S= légköri nyugodtság, T= légköri átlátszóság. Az észlelő neve után álló "+" új megfigyelőre utal.

Birt kráter, Rupes Recta, dóm (-155 -347)

1991.06.20. 19:03—19:28 UT HF= 08^d07^h22^m 70/500 refr. S= 7 T= 4

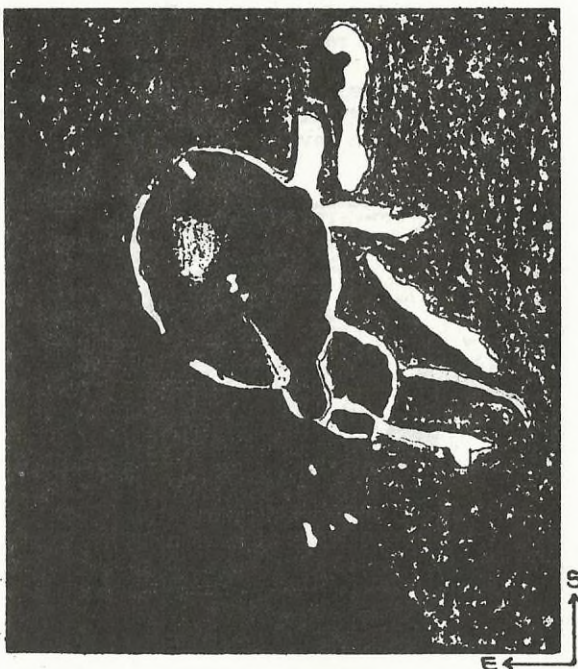
60x: A Birt közepes méretű, szabályos, kör alakú kráter a Mare Nubiumban. A terminátor vonala már távol húzódik, de belsejének nagy részét még árnyék fedi. Ny felé szabályos árnyékot vet, mely megegyezik az átmérőjével. A K-i kráterfalra egy kisebb kráter telepedett (A jelű), mely már ennél a nagyságnál is jól látható. A Birttól K-re húzódik a Rupes Recta (Egyenes Fal) nevű vetődés. Elég szabályosnak tűnik, tagoltságot nem mutat. D-i vége egy kisebb hegységben végződik. A fal Ny felé az alacsonyabban lévő rész felé elég keskeny árnyékot vet. A Birttól ÉNy-ra jól látszik a -155 -347-es dóm, amely szabályos, kör alakú, részletet nem mutat. (Görgei Zoltán)

Gassendi-Clarkson

1991.08.06. 02:25—03:18 UT HF= 25^d08^h12^m 60/600 refr. S= 7 T=4

60x: A fogyó Holdon ennél a megvilágításnál a Mare Humorum É-i részén feltűnő látvány. A jól ismert kráterpárosban az árnyékok elhelyezkedése szokatlan, mivel a megfigyelő általában a reggeli megvilágításnak megfelelő árnyékhatásokat ismeri. Érdeemes próbálkozni a hajnali észleléssel is! Nagyméretű, feltűnő, elliptikus kráter, amelynek É-i falára telepedett a Clarkson (A jelű). A terminátor a K-i falat súrolja, a kráterbelsőre néző oldal igen fényes! A Ny-i fal, amely hegységekkel határos, kevésbé fényes, de még így is jól látszik. A kráterív D-i része teljesen lepusztult, rögtön beleolvad az egyhangú, homogén medenceterületbe. Kb. félig borítja árnyék. Gyönyörű, összetett csúcsa is jól látszik, amely hosszú, a K-i falra

vetülő árnyékok vet. A kráterbelsőben két nagyobb intenzitású, fényesebb terület van. Az egyik a központi csúcstól DK-re helyezkedik el, a másik az É-i részen figyelhető meg, az előbbi diffúz, az utóbbi sávszerű megjelenésű. A kráterben még több kisebb alakzat is látható. Ezek közül a leglátványosabb a lepusztult D-i kráterívnél lévő kiemelkedés, amely vékony, sötétszürke árnyékokat vet. É-on a Clarkson kráter kapcsolódik hozzá, ez is elliptikus. Belseje teljesen árnyékkal borított, csupán a K-i falra vetődik némi fény. A Gassenditől Ny-ra egy hegységrendszer és két hegygerinc figyelhető meg. A nagyobb hegygerinc háromszög alakú árnyéka érdekes, benne egy beékelődés van. A Clarksontól É-ra látszik a B jelű kisebb kráter, ez sötét, mély elliptikus bemélyedésként látható. (Presits Péter)

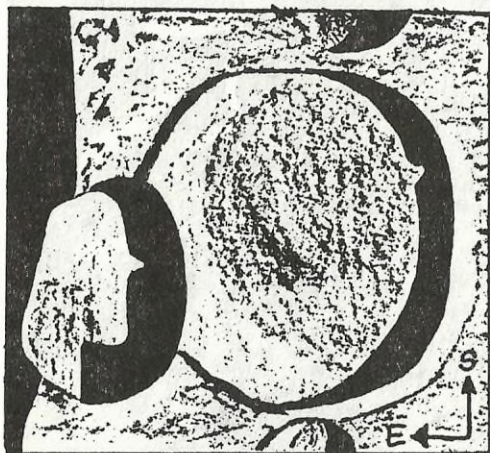
Marius kráter

1991.06.23. 20:50—21:06 UT HF= 11^d09^h00^m 50/540 refr. S= 5 T= 4

54x: Pontosan a terminátoron van! Kissé elliptikus, feltűnő kráter. A Ny-i sánctal belső oldala vakítóan fehér, szinte már világít! A krátert K-ről egy ék alakú talajrész övezi, ez világosabb intenzitású. A kráterperemtől ÉK-re kb. 1,5 kráterátmérőnyire egy DNy-ÉK fekvésű több különálló tömbből álló hegyvonulat fekszik. Ettől Ny-ra látható egy parányi kráter, amely egy kis gyűrűt formál az Oceanus Procellarum sima felszínén. Belseje még sötét. (Nagy Zoltán Antal)

Atlas-Hercules

1991.06.16. 19:32—20:05 UT HF= 04^d07^h59^m 50/540 refr. S= 5 T= 3
54x: Nagyon feltűnő alakzatok! Mintha egy öreg, lepusztult falú kráterre telepedtek volna rá! Az Atlas elliptikus, K-i fala lankás, a Ny-i valamivel meredekebb lehet. Központi csúcsa is látszik. A Hercules szintén elliptikus, belseje még árnyékkal telt, Ny-i fala éppen a terminátoron van. A D-i szélétől egy kis gerinc nyúlik ki DDK-re. Az Atlastól ÉÉK-re egy dómféleség, innen továbbhaladva K-re szintén ilyenek láthatók. (Nagy Zoltán Antal)

Vendelinus

1991.06.29. 00:40--01:05 UT
50/540 refr., 54x
Nagy Zoltán Antal

Archimedes

1991.07.19. 19:20—19:37 UT HF= 08^d00^h31^m 100/1100 refl. S=6 T=3
92x: Enyhén elliptikus, feltűnő kráter a Mare Imbrium DK-i csücskében, közel a terminátorhoz. Kb. 40%-os az árnyékoltsága. Az árnyék széle nem szabályos, 4 kiugrás található rajta, melyek D-ről É felé fokozatosan csökkenő méretűek. A kráter alja sima, egyenletes színű. A sánc ÉK-i része kívülről kettős jellegű: egy ívelt völgy mélyed bele. D-en a fal kitüremkedése található. Az oldalfal Ny-i részének belső felén apró inhomogenitások láthatók, amelyek 4, kb. egyforma hosszú ívdarabra osztják a megvilágított belső falrészét (D-ről a 3. a legfényesebb). É-ra az Archimedestől 1/3 kráterátmérőnyire egy kis kiterjedésű hegycsúcs helyezkedik el, aminek az árnyéka kb. 2/5 kráterátmérőnyi, hosszú, vékony "tű". ÉK-re a fal tövében kívülről egy 4—5 csúcsból álló dombvidék látható. (Kiss László)

Plato

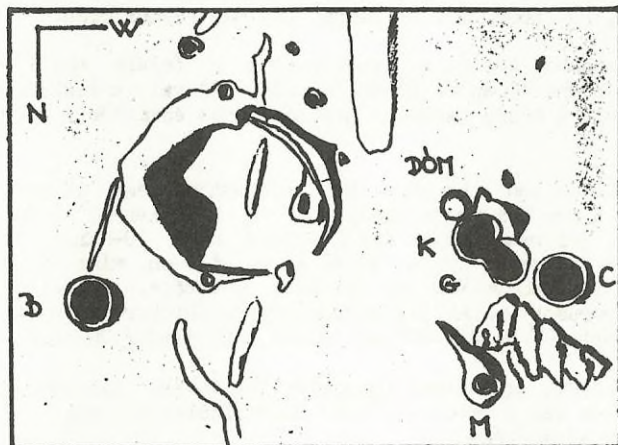
102/820 refr., 256x, 350x: Április és május során több alkalommal is sikerült megfigyelnem a Plato belsejében lévő kis krátereket. Érdekes módon mindig akkor, amikor a terminátor 1—2 nappal túlhaladt a Plato kráteren, és egy szemernyi árnyék sem látszott a kráterbelsőben. A szürkés altalajon világító kis korongokként tűntek fel a kráterek. A legkönnyebb pontosan a centrumban található. Nem messze tőle ÉÉNy-ra két ikerkráter, ezeket nehéz

egymástól különválasztani. Másik két kráterecske háromszöget alkot a centrálissal, az "ikrekkel" átellenes oldalon. (Babcsán Gábor)

Észlelési ajánlat: Lassel kráter

A Mare Nubium K-i határához közel található a kis Lassel kráter, az Alpetragiustól Ny-ra, kb. félfúton a Davy kráter és az Egyenes Fal között. Átmérője 22 km, így kis távcsövekkel is könnyen észlelhető, de a részletekhez nagyobb műszer szükséges. Szabálytalan hatszög alakú, falai alacsonyak, lepusztultak. A gyűrű legmagasabb része kb. 700 m lehet K-en, s egy valamivel alacsonyabb csúcs látható Ny-on. A külső fal élesen esik a környező síkság talajszintjére Ny-on, de a K-i lejtők sokkal szelídebbek. Hasadékok törnek át a falat É-on és D-en, közelükben sok kis kráter látható. A Lassel belsejében kevés a látványos részlet, kivéve néhány alacsony dombot és gerincet. Egy kis szakadék is látható benne, mely koncentrikusan húzódik a K-i fallal. Ez azonban már nehezen észlelhető, ezért különösen fontos lenne a nagyobb távcsővel rendelkezők bekapcsolódása. A Ny-i fal belső részén látható terasz viszont könnyebben látható.

A Lasseltól Ny-ra számos alacsony, szabálytalan domb található. Az É-i dombok egyikén van az M jelű tetőkráterecske. A dombok közelében láthatók a C, G és K jelű kis kráterek, szinte összenőve egymással. A K-tól DK-re egy kis kör alakú domb csatlakozik, átmérője kb. 6 km, magassága 150 m, így domszerű alakzat. Vajon ki tudja észrevenni?

A mellékelt rajzon, melyet Arika K. Herring készített 32 cm-es reflektorral és 275x-ös nagyítással, minden említett részlet látható, így észlelőink könnyen azonosíthatják azokat, és az észlelőlapra előre lemásolhatják a kráter körvonalát, amit természetesen a távcsőben látott kép alapján korrigálni kell, a látott részleteket pedig ezt követően berajzolni. Sikeres észlelést!

KOC